

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

גלגול נשמות: מזרח ומערב - 14755

תאריך עדכון אחרון 17-08-2017

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 4

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: מחשבת ישראל

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: שנתי

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר אבישי בר אשר

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: avishai.bar-asher@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיאום מראש

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

השיעור "גלגול נשמות - מזרח ומערב" יעסוק בתולדותיהם של אמונות ומיתוסים על גלגול הנשמה בספרות היהודית, מימי הביניים המוקדמים ואילך. במהלך השיעור יידונו בראי השוואתי זרמים ושיטות שונות, שבהם הופיעו גרסאות שונות של גלגול הנשמות בספרות היהודית במרחבים שונים. חלקו העיקרי של הקורס יוקדש לקריאת חיבורים מספרות הקבלה (כתבי יסוד בצד חיבורים עלומים) על רקע אמונות והשקפות שהתפתחו בתרבויות שונות במזרח ובמערב. השיעור כלול בתכנית המוסמך בלימודי יהדות ספרד והמזרח, ובמסגרתו יושם דגש על הגות, פרשנות ופולמוס בכתביהם של מחברים שונים שפעלו בארצות האסלאם.

מטרות הקורס:

השיעור נועד להקנות למשתתפיו היכרות רחבה עם ההגות היהודית שהוקדשה בתורת הנפש למן ימי הביניים המוקדמים; לפתח את יכולת הקריאה והניתוח של תעודות שונות ובייחוד של טקסטים הכוללים גרעין חבוי המצריך כלים פרשניים; להציג בפני התלמידים תיאוריות שונות למחקר טקסטואלי והיסטורי של תופעות ספרותיות וספיריטואליות שתולדותיהן לוטות בערפל.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

- לדון, לבחון ולהציג מונחי יסוד שיילמדו בשיעור

- לארגן ולהסביר את השיטות העיקריות שיילמדו בשיעור

- להשוות ולדון בצורה ביקורתית בין שיטות שונות שתידונה בשיעור

- להסיק מסקנות בעזרת שימוש בספרות המחקר

- להשתמש בטקסטים שיילמדו בעת דיון בטענות שתוצגנה בשיעור ובעבודה המסכמת

דרישות נוכחות (%) :

100%

שיטת ההוראה בקורס: הרצאה, קריאה משותפת ודיון בכיתה

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

רשימת נושאים מפורטת וסילבוס מפורט יימסרו בתחילת הקורס.

חומר חובה לקריאה:

אורון, מיכל. 'קווים לתורת הנפש והגלגול בקבלה במאה הי"ג ובכתבי ר' טודרוס הלוי אבולעפיה', בתוך: ש' הלר-וילנסקי ומשה אידל (עורכים), מחקרים בהגות יהודית, ירושלים תשמ"ט 1989, עמ' 107-127.

277-289.

אידל, משה. "טעמי העופות הטמאים" לר' דוד בן יהודה החסיד ומשמעותם", בתוך: מ' חלמיש (עורך), עלי שפר: מחקרים בספרות ההגות היהודית מוגשים לכבוד הרב ד"ר אלכסנדר שפרן, רמת גן, תש"ן, עמ' 11-27.

אידל, משה. 'פירושים לסוד העיבור בקבלות קטלוניה במאה הי"ג ומשמעותם להבנתה של הקבלה בראשיתה ולהתפתחותה' (חלק א), דעת, 72 (תשע"ב), עמ' 5-49; (חלק ב) שם, 73 (תשע"ג), עמ' 5-44.

אידל, משה. 'שרידים מתורתו של ר' ששת תלמיד הרמב"ן', מגנזי המכון לתצלומי כתבי-היד העבריים, ירושלים תשנ"ו, עמ' 97.

אליאור, רחל. 'תורת הגלגול בספר גליא רזא', מחקרי ירושלים במחשבת ישראל, ג (תשמ"ד), עמ' 207-239 (נדפס שוב: מחקרים בקבלה, בפילוסופיה יהודית ובספרות המוסר וההגות: מוגשים לישעיה תשבי במלאת לו שבעים וחמש שנים, ירושלים תשמ"ו, עמ' 207-239).

בן שמאי, חגי. 'גלגול נשמות בהגות היהודית במזרח במאה העשירית', ספונות, ה [כ] (תשנא), עמ' 117-136.

בר-אשר, אבישי. "סמאל ונקבתו": פירוש קהלת האבוד לר' משה די ליאון, תרביץ, פ (תשע"ג), עמ' 539-566.

בר-אשר, אבישי. 'ספר הזוהר הראשון בירושלים: כתבי יד קדומים של מדרשות "הזוהר" ודרשה בלתי ידועה מן ה"מדרש הנעלם" (?)', תרביץ, פד (תשע"ו), עמ' 575-614.

גוטליב, אפרים. 'ויכוח הגלגול בקנדיאה במאה הט"ו', בתוך: הנ"ל, מחקרים בספרות הקבלה, תל אביב תשל"ו, עמ' 370-396 [נדפס לראשונה: ספונות, יא (תשכ"ט), עמ' מה-סו].

הלנר-אשד, מלילה. 'תורת הגלגול בספרי הקבלה של ר' דוד אבן זמרה', פעמים, 43 (תש"ן), עמ' 16-50.

ישראל, עודד. פרשנות הסוד וסוד הפרשנות: מגמות מדרשיות והרמנויטיות ב'סבא דמשפטים' שבזוהר, לוס אנג'לס תשס"ה.

לוי, דפנא. סודות הגלגול בקבלה ובפסיכולוגיה הטרנספרסונלית: תורות הנפש, תורות הגלגול, תורות הקארמה ותיקון הנשמה, תל אביב תשע"ו, 2016.

ליבס, יהודה. "תרין אורזילין דאילתא": דרשתו הסודית של האר"י לפני מיתתו, מחקרי ירושלים במחשבת ישראל, י (תשנ"ב), דברי הכנס הבינלאומי לחקר תולדות המיסטיקה היהודית: קבלת האר"י, עמ' 113-169.

מרוז, רונית. 'גאולה בתורת האר"י', עבודת דוקטור, האוניברסיטה העברית, ירושלים תשמ"ח 1988. רביצקי, אביעזר. "מעמד רגלי המקובלים בראשי הפילוסופים": על ויכוח קנדיאה במאה החמש עשרה, תרביץ, נח (תשמ"ט), עמ' 453-482.

רגב, שאול. 'טעמי מצות היבום - בין פילוסופיה לקבלה', דעת, 28 (תשנ"ב), עמ' 65-86. רובין, שלמה. גלגולי נשמות, קראקא תרנ"ט.

רודרמן, פסח. הדבוק: השקפה כללית על התפתחות האמונה בגלגול הנפשות, ורשה תרל"ח 1878. שוורץ, דב. 'הביקורת על תורת גלגול הנשמות בימי הביניים', מחניים, 6 (תשנ"ד), עמ' 104-113.

שלום, גרשם. 'הגלגול', בתוך: פרקי יסוד בהבנת הקבלה וסמליה, ירושלים תשל"ו, עמ' 308-357. שלום, גרשם. 'לבוש הנשמות ו"חלוקא דרבנן"', תרביץ, כד (תשט"ו), עמ' 290-306 (נדפס שוב: שדים רוחות ונשמות: מחקרים בדמונולוגיה מאת גרשם שלום, בעריכת אסתר ליבס, ירושלים תשס"ד, עמ' 238-215).

שלום, גרשם. 'לחקר תורת הגלגול בקבלה במאה הי"ג'. תרביץ, טז (1945), עמ' 135-150 [נדפס שוב בתוספת השלמות: שדים רוחות ונשמות: מחקרים בדמונולוגיה מאת גרשם שלום, בעריכת אסתר ליבס, ירושלים תשס"ד, עמ' 186-213].

שקלים, רמי. תורת הנפש והגלגול בראשית הקבלה, תל אביב תשנ"ח 1998. תמרי, אסף מ'. 'ניצוצות אדם: קווים לתורת הגלגול הלוריאנית ולתפיסת האדם העולה ממנה', עבודת גמר, אוניברסיטת תל אביב 2009.

- תשבי, ישעיה ופישל לחובר, משנת הזוהר, א-ב, ירושלים תש"ט-תשכ"א
 תשבי, ישעיה. תורת הרע והקליפה בקבלת האר"י, ירושלים תש"ב.
 Altshuler, Mor. "Revealing the secret of his wives": R. Joseph Karo's Concept of
 Reincarnation and Mystical Conception, *Frankfurter Judaistische Beiträge*, 31
 (2004), pp. 91-104
 Lawrence Fine, *Physician of the Soul, Healer of the Cosmos: Isaac Luria and his
 Kabbalistic Fellowship*, Stanford 2003
 Mopsik, Charles. *Sex of the Soul: The Vicissitudes of Sexual Difference in the
 Kabbalah*, Los Angeles 2005
 Ogren, Brian. *Renaissance and Rebirth: Reincarnation in Early Modern Italian
 Kabbalah*, Leiden 2009
 Ripsman Eylon, Dina. *Reincarnation in Jewish Mysticism and Gnosticism*, New York
 2003.
 Scholem, Gershom. *On the Mystical Shape of the Godhead*, New York 1991, pp.
 197-250
 Verman, Mark. *Reincarnation (gilgul) and Sephardic Societies*, *International
 Sephardic Journal* 2,1 (2005), pp. 158-176
 Verman, Mark. *Reincarnation and Theodicy: Traversing Philosophy, Psychology, and
 Mysticism*. *Be'erot Yitzhak* (2005), pp. 399-426

חומר לקריאה נוספת:

חומר נוסף לקריאה ולעיון יימסר בתחילת הקורס.

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
 הרצאה 0 %
 השתתפות 0 %
 הגשת עבודה 100 %
 הגשת תרגילים 0 %
 הגשת דו"חות 0 %
 פרויקט מחקר 0 %
 בחנים 0 %
 אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: